

Teknik Öğretim Müesseselerimizde Deniz Ticaret ve Harp Filomuzla ilgili olarak 'Tersane, Liman, Rıhtım ve iskele Tesisleri İnşaatı' Namı Altında Derslerin Kurulması Mevcut Kürsülerin Islâhı Hakkında Gerekçe

Yazan :

Melih KÖKNEL

İng. Yük. Mühendisi

○

Milletleri temsil eden devlerin güçlü, ekonomik kudretleri ile ölçülür. Ekonomik kudret istihisalden doğar. Yer üstü ve yer altı servetleri, istihsalı besliyen menbalarlardır. Ham maddeler endüstri merkezlerine istenilen miktarda, sür'atle ve en az ücretle nakledildikleri taktirde seri halinde imalât sağlanır. Bu taktirde istihsal maddesi bir değer kazanır ve ticaret matahı olur. Ticaret, rekabet esasına dayanır; rekabet ise malın evsaf ve fiyatından doğar. Bu bakımdan ticarete ulaştırma, fiat üzerinde müessir olan en önemli faktörlerden biridir.

Cumhuriyetin ilânından bu yana, bütün ulaştırma sistemlerimizde büyük bir gelişme kaydedilmiştir. Şayet bu gelişme asırların ardışık etkisi ile vuku bulsa idi, memleketimizdeki gelişmelerin en karakteristik hatlarından birini teşkil etmekten yine de geri kalmıyacaktı. Fakat durum böyle olmamış, bu metamorfoza bir nesillik ömür kâfi gelerek tıpkı Jules Verne'in «Doktor Ox» adlı eserindeki sihirli tablosuna benzer bir yenilik yaratılmıştır. Ulaştırma güçlüklerinin uzun müddet ızaflı felce mahkûm ettiği milleti-miz, bugün ulaştırma şebekelerimizle kendini anıde yüksek dozlu bir hareket rejimine girmiş buldu. Bunun tabii bir neticesi olarak da, ulaştırma şebekeleri ihtiyacı kendiliğinden meydana çıkmış oldu. Memleket çapında yapılacak ilkel etüdler sonucunda tesbit edilecek bu şebekelerin plânlı, programlı, iktisadi ve emniyetli bir şekilde inşa, islâh ve işletmesi sağlanmalıdır.

Üçte dördü ve hattâ Van Gölü de hesaba katılarak dört bir tarafı denizle çevrili bulunan memleketimizde, devletin yaşama gücü ile ilgili olarak bugün deniz ulaştırmacılığına ve harp bahriyemize gerekli önem verilmelidir. Bunun sağlanması ise, modern gemi inşa ve bakım tersanelerinin tesisi, tabii ve sun'î limanların temini, gemilerin yamaşı, tahmil, tahliye, akaryakıt ikmalî tesislerinin inşaatı, transit

depoların ve sevkiyat servis yollarının temini ile mümkündür. Bunların büyük bir kısmı ele alınmış ise de, hakikatte bir koordinasyon mahsulü olmayıp, milli şuura ve güdümlü bir devlet politikasına dayanmaktadır. Daha ziyade etüdleri yabancı ellere bırakılmış olup her türlü harici tesirin altında bulunmaktadır. Bunun önlenmesi, ancak bu sahada milli bir akademik otoritenin memlekette teşkili ile mümkündür. Böylece gerekçemizin ana konusu kendiliğinden çıkmaktadır.

Teknik öğretim müesseselerimizde deniz ticaret ve harp filomuzla ilgili «Tersane, Liman, Rıhtım ve İskele Tesisleri İnşaatı» namı altında derslerin ihdası, mevcut kürsülerin ihya ve islâhı ve bunların başına hakikî değerli elemanların getirilmesi.

Maalesef bugün, bu konudaki bütün etüd-proje işleri ve hattâ bir kısım inşaatlar (büyük), bayındırlık bakanlığınca yabancı firmalara ihale edilmiş bulunmakta ve binnetice bundan milli menfaatlerimiz zarar görmektedir. Modern gemi inşa tersanelerinin tesisi, memlekette bir gemi sanayiinin doğmasına sebep olacak, bu ise vatandaşlara yeni iş sahaları açarak yardımcı sanayilerin gelişmesine, milyonlarca lira döviz tasarrufuna ve döviz teminine yarayacaktır.

Bugün dünya siyasetinde bir gerçekte karşı karşıya bulunmaktayız. Atom devrinin açılması büyük devletler nezdinde çatışma konusu olan sömürge petrol sahaları eski önemlerini kaybetmiştir. Ancak Atom enerjisi sanayiye girene ve petrole işliyen tesisler amortisman devirlerini doldurarak yerlerini atom enerjisine terk edene kadar, mihver teşkil eden her siyasi devletler bloku kendi kaynaklarından istifade yoluna gidecektir. Süveyş kanalının son askeri, siyasi ve iktisadi tutu-

mu karşısında ve bilhassa Doğu Blokun Yemende, Hüdeydede inşa ettiği yeni limanlar; Avrupa ile Uzakdoğu arasındaki yegâne su yolunu kontrol altına alması, Arap petrol-leri Batı Bloku nezdinde önemini kaybetmeğe başlamış ve bu petrol-lere bel bağlamanın tehlikelerini ortaya koymuştur. Bu durum karşısında yıllarca gizli tutulan memleketimizdeki petrol rezervelerinin işletilmesi yoluna gidilmeğe başlanmıştır. Mersin ve İzmit Rafineri tesisleri bu zihniyetin mücerret birer teşcilişidir.

Diğer taraftan yine Doğu Blokun, Nogay steplerindeki çok katlı petrol kaynaklarını işletmek istemesi, yukarıda açıklanan aynı zihniyete, hizmet etmektedir. Nogay steplerinde keşfedilen petrol kaynakları, Karadeniz'in kuzey toprakları üzerindeki muazzam petrol havzası, Romanya'dan başlayarak bugünkü Batı ve Orta Ukranya'ya, oradan da Nogay Steplerinden Kırım yarım adasına ve Kuzey Kafkasya'ya kadar uzanmaktadır.

Yeni inşa edilmekte olan Tatvan - Van - Tebriz Demiryolu hattı, Süveyş kanalının ekonomik değerini düşürmekte ve CENTO mihverinde Doğu ile Batı arasında hakiki bir köprü teşkil etmektedir. Ankara - Saygon karayolu ise CENTO ve SEATO'nun tabii hududunu teşkil etmektedir.

Böylece memleketimizde petrol sanayi kurulması; Yakın ve Orta Doğu ticaret yollarının memleketimizden geçmesi, deniz ticaret filomuzu sür'atle geliştirmemize ve transit ticaret limanlarımızı tevsi ve modernleştirmemize sebep teşkil etmektedir.

Bütün bu tesisleri projelendirerek inşa edecek kalifiye mühendislere ihtiyaç vardır. En kısa bir zamanda bunları yetiştirme yoluna gittimiz taktirde milli menfaatlerimiz ve devletin şuurlu ve güdümlü bir iktisadi politikaya sahip olmasını sağlamış oluruz.